

VELDWIJK

e-Migratie (2)

Hypes boeien mij bijzonder en ik heb er in dit blad al eens enkele mogen beschrijven en afserven. De hype kenmerkt zich door het opblazen tot enorme proporties van iets kleins. Soms gaat het om zaken die in de toekomst groot kunnen worden maar dat in elk geval nog niet zijn. Actuele voorbeelden zijn 'nanotechnologie', 'klonen' en 'H5N1'. Inderdaad, het lukt me even niet om een ICT-voorbeeld te bedenken. De meeste hypes die ik me herinner zijn voorbijgegaan, meestal zonder sporen na te laten. Er is natuurlijk "het internet" maar die belofte is werkelijkheid geworden en geen hype meer. Internet-bedrijven maken zelfs winst! Misschien nog fascinerender dan een hype is een *non-hype*: iets groots of innovatiefs dat massaal over het hoofd wordt gezien. Het mechanisme achter de non-hype is hetzelfde als dat achter de hype: niet nadenkend achter de kudde aan-dragen. We zien de non-hype pas als ieders ogen al zijn open gegaan en soms wordt deze dan alsnog een hype.

De non-hype waar ik het over wil hebben is globalisering in de ICT. Daarmee is iets vreemds aan de hand. Globalisering als zodanig is al decennia lang bekend, maar ICT leek daarvoor tot voor kort grotendeels immuun. En dat terwijl software-ontwikkeling zich uitstekend leent voor wat we nu meestal *offshoring* noemen. Anders dan bij de Poolse aspergesteker hoeft het werk niet hier te gebeuren. Anders dan bij Koreaanse auto's kost transport van het product bijna niets. Pas nu opeens lijkt het wel of iedereen bezig is om zijn ICT-activiteiten de deur uit te doen naar Oost Europa of India. In feite gaat het bij *offshoring* nog om grote multinationals en dito softwarehuizen, maar de trend is onmiskenbaar. De vraag blijft "waarom nu pas?" Internet hebben we al jaren, maar zelfs in de jaren tachtig van de vorige eeuw was het 'overmodemen' van een ASCII file geen *rocket science*. Eerlijk gezegd heb ik geen antwoord op deze vraag. Waarom loopt de kudde opeens de groene weide in na er twintig jaar langs te zijn gelopen? Geen idee.

Waar ik wel een idee over heb is de vraag of *offshoring* goed of slecht is. *Offshoring* is goed en ik zal u zeggen waarom. Niet omdat ik niet met degenen meevoel die bij Shell of ABN-Amro werkten en zijn vervangen door goedkope Indiërs. Niet omdat het slecht is voor onze kenniseconomie – integendeel. Niet omdat ik mijn brood verdien met het exploiteren van Indiërs – helaas. En zelfs niet omdat deze vorm van ontwikkelingshulp een betere is dan alle andere. Nee, ICT *offshoring* is zo

fantastisch omdat het een enorm experiment is waarvan we de afloop nog niet kennen. *Offshoring* is een arena waarin economie en menselijk onvermogen met elkaar in de slag zijn en het is nog onduidelijk wie er gaat winnen.

Economisch is het heel eenvoudig. Als een Indiër vele malen goedkoper is dan u en ik, dan mag er heel veel misgaan voordat *offshoring* onrendabel is. Toch zou wel eens kunnen blijken dat de winst op goedkope arbeidskrachten te vaak meer dan verloren gaat door miscommunicatie op grote schaal. De bron van die miscommunicatie is niet alleen het overbekende cultuurverschil, maar vooral het wijdverbreide onvermogen van ICT'ers om eenduidige specificaties op te leveren. Toen ik medio jaren tachtig in de ICT begon was dat anders. Je had informatie-analisten, systeemontwerpers en programmeurs die in een rigide keten – de waterval – wensen en eisen omzetten in code. Maar toen kwamen de 4GL's en het rdbms op, steeg de productiviteit van de programmeur en kwamen we er langzaam achter dat het slimmer was om te ontspecialiseren. Dat proces is nu heel ver voortgeschreden. Toen het begon hadden we een jaar of wat de hypes van prototyping, RAD en JAD en was de strijdkreet "Weg met Ontwerpen, Leve de Gebruiker". Zo gek is het niet meer maar het maken van een eenduidig ontwerp is niettemin een verloren ambacht.

Offshoring dwingt ons nu om *cold turkey* terug te gaan naar de jaren tachtig. Doen we dat niet dan zal zelfs een gratis Indiër een harde dobber hebben om aan de bak te komen. De link tussen analyse en ontwerp hier en programmering elders is natuurlijk goede specificaties maken. Zijn die er niet, dan wordt *offshoring* een ramp.

Ik weet oprecht niet hoe de bal verder zal rollen. Ik hoop dat de non-hype die nu hype is zal blijven. Ik hoop dus dat we weer gaan leren om een ontwerp te maken. Dat moeten we *sowieso* weer leren. Zelfs met blikken vol Indiërs is ICT te duur om door te klooiën op de manier die nu de norm is.

Wordt *offshoring* een ramp dan ligt mijn filmscript al klaar om op te sturen naar Bollywood.

René Veldwijk

Dr. R.J. Veldwijk (rene.veldwijk@faapartners.com) is partner bij FAA Partners, een onderdeel van de Ockham Groep.